

Armenian National Songs

A PUBLICATION OF THE

CENTRAL EXECUTIVE

ARMENIAN NATIONAL SONGS

SECOND EDITION

PREPARED AND DISTRIBUTED BY THE
CENTRAL EXECUTIVE, ARMENIAN YOUTH
FEDERATION OF AMERICA
212 Stuart Street, Boston 16, Mass.

1962

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ — CONTENTS

1. Երգ Կամաւորներու	—	Yerk Gamavornerou
2. Մեր Հայրենիք	—	Mer Hairenik
3. Ազատն Աստուած	—	Azadn Asdvadz
4. Դաշնակցական Խումբ	—	Dashnagtsagan Koumb
5. Նժդեհի Երգը	—	Nejdehi Yerge
6. Քայլերգ Ջէյթունի	—	Kailerg Zeitouni
7. Մենք Անկեղծ Ձինուոր ենք	—	Menk Angeghdz Zinvor Yenk
8. Քայլերգ Խանասորի	—	Kailerg Khanasori
9. Դարձեալ Փայլեց	—	Dardsyal Paillets
10. Տալուրիկ	—	Dalvorig
11. Արձագանգ Հայաստանի	—	Ardsagang Haiasdani
12. Մենք Պէտք է Կուենք	—	Menk Bedk e gervenk
13. Մուրատի Երգը	—	Mouradi Yerge
14. Վարդանի Երգը	—	Vardani Yerge
15. Խրախոյս	—	Kherakhouys
16. Գողթնի Քնար	—	Goghtni Kenar
17. Կարկուտ Տեղաց	—	Gargoud Deghatz
18. Քեռիին Երգ	—	Keriin Yerg
19. Մօր Հրաւերն ի Մարտ	—	Mor Hravern i Mard
20. Խանի Երգը	—	Khani Yerge

Translations of lyrics of songs

**A NOTE OF INTRODUCTION TO THE
SECOND EDITION**

There is, in the Armenian musical literature, a large number of songs, springing from the folk, attesting to the reawakening of the Armenian nation after years of servitude. It is the concern of the Armenian Youth Federation of America, as indeed of all students of the Armenian scene, that these songs, still inadequately collated and classified, will pass out of existence with the passing generation—the generation of the Armenian Revolution, the heroes and events of which these National Songs memorialize. It is to the effort to perpetuate these songs, as intrinsically a part of the Armenian cultural scene as the better known and more often heard folks songs of love, the harvest and the scenes and places of Old Armenia, that the Central Executive of the Armenian Youth Federation of America contributes this, the second edition of "Armenian National Songs."

We offer our expressions of deepest gratitude to Mrs. Anahid (Der Manuelian) Kechichian, who compiled and arranged the original edition, issued in 1936, from whose work the scores of the concomitant selections have been borrowed, as well as to Mr. James G. Mandalian for his translations of the lyrics which appear as an appendix to this work. The Second Edition has been edited by James H. Tashjian, and contains suitable portraits and explanatory commentaries not included in the First Edition.

**CENTRAL EXECUTIVE
ARMENIAN YOUTH FEDERATION
OF AMERICA**

ԵՐԳ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ YERG GAMAVORNEROU

ԿԱՆԱԶԵԱՆ

Allegro animato

GANATCHIAN

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
Ha-rach na -ha -dag tzezh-is an - mah - ner Vets da-rou an -mor vrege-

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ

Ի շ Է - րա շ - ներ, Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
i ze - rah-ner, ga -darn Hai -re- ni ler - antz he -ra -goun yer

Ի շ Է - րա շ - ներ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
Ի շ Է - րա շ - ներ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
tank go- to -ghel dro -shag ye - ra-gouyn. Hes- ga nou-vir

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
man Ga - ma - vor ba - nag, Ha -rach, Ha-rach, Ha-rach-ha

Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ
Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ Թա - րա շ

րա՛շ, ան-սա-սան, Կա-րա՛շ ան-դե-դե-վե-դե-բի հաղ-թա-նակ
 rach, an-sa-san, Ha-rach an-de-dev de-bi hagh-ta-nag

րա՛շ - Կա րա՛շ - դե-վե-դե-բի հաղ-թա-նակ հաղ-թա-նակ
 րա՛շ ան-սա-սան յա - րա՛շ ան-դե-վե-դե-բի հաղ-թա-նակ հաղ-թա-նակ

Վատի սեւ արիւն մեր հողն ստոգեց,
 Տարադիր հայն իւր կեանք նորոգեց,
 Երէկ չղթալուած՝ աշօր ինքնավար,
 Յարեաւ վեհօրէն դամբանէն խաւար:

Vadi sev arioun mer hognh vorogetz,
 Daragir hain yoor giank norogetz,
 Yereg sheghtayvadz aysor inknavar,
 Hariav vehoren dambanen khavar.

One of the great marches written under the inspiration of the Armenian Revolution, "Yerg Gamavornerou," also known popularly as "Haratch Nahadag," has thrilled three generations of Armenians. Its composer, Parsegh Ganatchian, now living at an advanced age in Iraq, was one of the great Gomidas Vardabed's most talented students, and has received international acclaim for his compositions and arrangements in the Armenian folk music field. The words of this stirring march were written by Kevork Garcarantz, who is now deceased. It is the official song of the Armenian Youth Federation of America.

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻԲ
MER HAIRENIK

Andante maestoso

Մեր հայ - րե - նիկ , թըշ - վար , աՆ - Եր , Մեր թըշ - վար - նայ
Mer hai - re - nik , tesh - var , an - der , mer tesh - nam - yatz

աՎ - նա - Կոց , Իւր որ - շիք - ք արդ կան - չաւճ Ե
vod - na - gogh , Yoor vor - dik - e ard gan - choom e

Հ - նել Իւր վրէժ , քե՛ն ու ա՛ն քե՛ն ու ա՛ն :
Ha - nel yoor vreghe , ken ou vokh. ken ou vokh.

Մեր Հայրենիք շղթաներով
Այսքան տարի կապկապած
Իւր քաջ որդւոց սուրբ արիւնով
Պիտի լինի ազատուած :

Ահա եղբայր քեզ մի գրօշ
Որ իմ ձեռքով գործեցի ,
Գիշերները ես քուն չկայ
Արտասուքով լուացի :

Նայիր նրան երեք գոյնով՝
Նուիրական մեր նշան ,
Թող փողփողի թշնամու գէժ ,
Թող կործանի Տաճկաստան :

Ամենայն տեղ մասը մի է ,
Մարդ մի անգամ պիտ' մտնի ,
Բայց երանի՛ որ իւր ազգի
Ազատութեան կը զոհուի :

"Mer Hairenik" is the anthem of the free Armenian movement. The music, known to have been popular among Italian freedom fighters of the Garibaldi era, was brought to Armenia by Armenian students. Its composer is unfortunately not known today. Mikael Nalbandiantz, one of the greatest and earliest of Armenian patriots and poets of the nineteenth century—an apostle of the Armenian reawakening—put to this Italian song the lyrics which have become so revered among Armenians world-wide.

Mer hairenik sheghtanerov
Ayskan dari gabgabadz
Yoor kach vordvodz sourb aryounov
Bidi lini azadvadz.

Aha yeghbair kez mi drosh
Vor im dzerkov gordzetzzi.
Gishernere yes koun chegha,
Ardasoukov levatzzi.

Nayir neran yerek gouynov:
Neviragan mer neshan,
Togh poghpoghi teshnamou dem,
Togh gordzani Dajgasdan.

Amenayn degh mahe mi e,
Mard mi angam bid' merni,
Baytz yerani vor yoor azgi,
Azadoutian ge zohvi.

ԱԶԱՏՆ ԱՏՏՈՒԱԾ AZADN ASDVADZ

Andantino

Ա - զաճն Աստ-սւաճ այն օ - րից, երբ հաճեց-ցաւ շունչ փռ- չեմ իմ
A - zahn Asd- vadz ayn o - ritz yerb ha-je-tsar shounch pe-chel im

հող-ա - նիւթ շին - սուաճ-ցին կեն- դա - նու - թիւն պար - դե - սել :
hogh-a - niout shin- vadz-kin gen -da - nou - tioun bar - ge - vel .

The composer of "Azadn Asdvadz" is today unknown. The words are those of Mikael Nalbandiantz.

Ես անբարբառ մի մանուկ,
Երկու ձեռքս պարզեցի
Եւ իմ անզօր թեւերով
Ազատութիւն զրկեցի:

Մինչ գիշերը անհանդիստ՝
Օրորոցում կապկապուած
Լալիս էի անդադար,
Մօրս քունը խանդարած:

Խնդրում էի նրանից
Բազուկներս արձակել
Ես այն օրից ուխտեցի
Ազատութիւնը սիրել:

Ես մինչ ի մահ կախաղան,
Մինչեւ անարգ մահու սիւն՝
Պիտի դռամ պիտ' կրկնեմ
Անդադար ազատութիւն:

Yes anbarbar mi manoug,
Yergou dzerkes barzetti,
Yev im anzor teverov
Azadoutioun gergetzi.

Minch gishere anhangisid
Ororotzoum gabgabvadz
Lalis ei andadar
Mores koune khangaradz.

Khendroum ei neranidz
Bazougneres ardzagal
Yes ayn oritz oukhdetzi
Azadoutioun sirel.

Yes minch i mah gakhaghan,
Minchev anarg mahou sioun,
Bidi goram bid' gergnem
Andadar — Azadoutioun!

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

DASHNAGTSAGAN KHOUMB

Allegro risoluto

The musical score is written in 2/4 time and consists of five systems. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The lyrics are written in both Armenian and English. The score features various musical notations including notes, rests, and dynamic markings.

System 1:
 Դաշ - նակ - ցա - կան խումբ գը - նանք մենք Սա - սուն, Դաշ - նակ-ցա-
 Dash - nag - tsa- gan khoumb ge - nank menk Sa - soun, Dash - nag-tza-

System 2:
 կան խումբ գը - նանք մենք Սա - սուն, Մեր հայ եղ-բայր - ներ մեզ
 gan khoumb ge - nank menk Sa- soun, Mer Hai yegh-bair -ner mez -

System 3:
 ի են ըս - պա - սում, Ան - դրա - նի-կը քաշ, իւր ըն - կեր - ներ-
 i yen es - ba - soun, An - dra - ni ge kach, yoor en - ger -ner-

System 4:
 ով, կու-զէ պա - սե - բազմ, կըս - պա - սե զար - նան : նան :
 ov, Gou-ze ba - de - razm, Ges - ba - se gar - nan. nan .

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ
DASHNAGTSAGAN KHOUMB

Մօտ է դարունը, շուտով կը բացուի,
Հայու խօսքը քաջ շուտով կը լսուի,
Հայերը անվախ հողուով միացած,
Հրացան ուսերնին սաքի են կանգնած:

Խմբապետները հողուով են երգուած,
Ֆէզայի ուժով գնում են առաջ,
Առաջ է կանգնած Անդրանիկը քաջ,
Գոռում է, գոչում կ'ուզէ պատերազմ:

Հերիք եղբայրներ, մենք շատ քննցինք,
Բաւական չէ՞ մեզ այսքան համբերել,
Մայր Հայաստանը ձեռքից հանեցինք,
Հիմա ուժ ունինք, դարձեալ ետ կ'առնենք:

GENERAL ANTRANIG

Mod e garoune, shoudov ge batsvi,
Hayou khoske kach, shoudov ge lesvi,
Hayere anvakh hogvov miatzadz.
Heratsan ousernin vodki yen ganknadz.

Khembabednere hogvov yen yerdvadz,
Fedayi ougeov genoum yen arach,
Arach e gangnadz Andranige kach,
Goroum e gochoum, gouze baderazm.

Herik, yeghbairner menk shad kenetzink;
Bavagan che mez ayskan hamberel?
Mair Haiasdane dzerkitz hanetsink.
Hima ouge ounink, dardzyal yed garnenk.

This familiar revolutionary song tells of the heroism of the Armenian Revolutionary Federation "haiduk" bands as they fought in embattled Sassoun under the heroic leadership of the great Antranig, one of the fabled figures of the Revolution.

ՆԺԴԵՀԻ ԵՐԳԸ
NEJDEHI YERGE

Թուրքը վախցաւ, քեզ աքսորեց
Իւր աշխարհից շատ հեռու
Մեզ մօտ եկար, բարով եկար
Նոր խեղճներ մեզ բերիր:
Հուռա՛, հուռա՛, հուռա՛
Հայ քաջերի սուրը շողշողայ:

Գոռ հառերով խմբեր կազմիր
Խմբիդ մասադ քաջ Նժդեհ,
Հուռա, յառաջ գունը գորացար
Կուրծքդ խաչով զարդարիր:
Հուռա՛, հուռա՛, հուռա՛
Անդրանիկի սուրը շողշողայ:

Մենք չենք մոռնար Հայկայ սարը,
Ուր մենք առինք ութը դո՛հ,
Չենք մոռնար հրամանատար
Պիտի յիշենք զարէ զար:
Հուռա՛, հուռա՛, հուռա՛
Քաջ Նժդեհի սուրը շողշողայ:

GENERAL NEJDEH

Turke vakhtzav, kez aksoretz
Yoor ashkharitz shad herou,
Mez mod yegar, barov yegar,
Nor idealner mez berir.
Hurrah, hurrah, hurrah!
Andraniki soore shoghshogha.

Gor jarerov khember gazmir
Khembid madagh kach Nejdeh.
Hurrah, haratch doon zoratzar,
Gourdzked khachov zarदार.
Hurrah, hurrah, hurrah!
Hai kacheri soore shoghshogha.

Menk chenk mornar haiga sare,
Our menk devink oute zoh
Chenk moranar hramanadar,
Bidi hishenk dare dar.
Hurrah, hurrah, hurrah!
Kach Nejdehi soore shoghshogha.

General Karekin Nejdeh was one of the more famous figures of the latter days of the Armenian Revolution. Born in Russian Armenia, he studied at Tsarist military schools, and later led the stubborn resistance of the Armenian peasantry in the hills of Karabagh with the advent of the Soviet Army in 1921, and the destruction of the Independent Republic of Armenia. Following the ending of Armenian resistance, Nejdeh withdrew to Persia, and later settled in Bulgaria, where he was arrested in 1944 by the Red Army and exiled to Siberia. There in 1957 he perished in a concentration camp. In 1933, this great soldier and A.R.F. organizer visited the United States where he helped give final form to the Armenian Youth Federation of America, an organization which today reveres his memory.

ՆՃԴԵԿԻ ԵՐԳԸ

NEJDEHI YERGE

Andante

Ա - ր ա զ ա - փ ի ն ծ ը ն - ս ա ճ ը ն - կ ե ր, է ն Ա - ր ա - զ ի ն
A - raz a - pin dzen - vadz en - ger, En a - ra - zin

մ ե ն ճ մ ա - ս ա զ . մ ս ա թ բ ա ն - ս ե - - բ ու մ ս ա ն շ - ս ա ճ ը ն - կ ե ր ,
menk ma - dagh, Moot ban - de - - roum danch - vadz en - ger,

Ս ս ա ը բ ս ա ն - շ ա ն ճ - ի ղ մ ե ն ճ մ ա - ս ա զ Հ ու ու
Sourb dan - chank - id menk ma - dagh . Hur - rah -

Հ ու - ու , Հ ու - ու , Հ ա յ թ ա շ - ե ր - ի ս ս ա ը բ շ ա շ - շ ա շ - ա յ :
hur - rah , hur - rah , hai kach - er - i sour shogh-shogh-a .

ՔԱՅԼԵՐԳ ԶԷՅԹՈՒՆԻ

KAILERG ZEITOUNI

Tempo marziale

Կա - նի թը - րինք բաւ է եղ - բարք, Շըր - շենք ա - շե - ր
 Ka-- ni tem - rink bav e yegh - bark, Sher-chenk a - che - r

 աշ աւ - ճեակ, Շառ ըս - տրուկ - ներ ե - զան ա - զաւ,
 ach ou a - hiag, Shad es - droug - ner ye - ghan a - zad

 Մի - այն մենք մնանք հլու հը - նա - զանդ
 Mi - ayn menk mnank hlou he - na - zand.

Կեցցէ՛ Զէյթուն, ապրի՛ Զէյթուն
 Թող շտենէ սարկութուն,
 Բանի ունի մեզ պէս սրղիք
 Կեցցէ՛ Զէյթուն, ապրի՛ Զէյթուն:

Զէյթունցի ենք, մեր գրօսանք՝
 է պատերազմ եւ արշաւանք.
 Սուր, թուր, գնդակ եւ հրացան
 Մեր խաղալիքն են յաւիտեան:

Զէյթունցի ենք, բազմեր ունինք,
 Ոստիներէն մենք վախ չունինք,
 Մեր գրօսանքն է պատերազմ,
 Պատերազմներ ու արշաւանք:

Zeitoun was an Armenian town in Cilician (Lesser Armenia) which in 1882 arose in rebellion against the Turks and held out for a time—a rebellion which did much to reawaken the Armenian nation to the need for freedom. This song tells of the embattled warriors of Zeitoun, and their love for their home soil. The melody, of course, is that of the "Procession of the Sardar" in Ippolitov-Ivanov's popular suite "Caucasian Sketches"; but what is little known is that the Russian musician first heard it sung by Armenian revolutionaries in Tiflis, Georgia.

Getze Zeitoun! Abri Zeitoun!
 Togh chedesne esdrgoutioun,
 Kani ouni mez bes vordik,
 Getze Zeitoun! Abri Zeitoun!

Zeitountzi yenk, mer ezbosank
 E baderazm yev arshavank,
 Soor, toor, gendag yev hratzan
 Mer khaghali kn yen havidian.

Zeitountzi yenk, kacher ounink,
 Vosokhneren menk vakh chounink,
 Mer ezbosankn e baderazm,
 Baderazmner ou arshavank.

ՄԵՆՔ ԱՆԿԵՂԾ ԶԻՆՎՈՐ ԵՆՔ

MENK ANGEHDZ ZINVOR YENK

Andante moderato

The musical score is written for voice and piano. It consists of four systems of music. Each system has a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 3/4. The lyrics are in Armenian and English. The piano accompaniment features chords and melodic lines that support the vocal melody. There are some performance markings like '1' and '2' above the final vocal line.

Մենք ան-կեղծ զին - ուոր ենք
Menk an-gehdz zin- vor yenk

ա - րան-ձին վի-ճակ, Ուխտել ենք
a - ran-tzin vi-jag, Oukh-del yenk

ճա - րա - յել եր - կար ծա - մա - նակ : Պարս-կամ - տա - Նի խոր-
dza - ra - yel yer - gar ja- ma - nag . Bars - gas- da - ni khor-

քիտ յե - գել է նա - մակ , գը-նում ենք բա - րով, կու-շա - նանք տա-րով, Ա-
kitz ye - gel e na - mag , ge-noum yenk pa-rov , gou-sha-nank da-rov Ar-

յուն սուր ու հուր պա - տե - բազմի շաշտ կըս-պա-սեն մե-զի Ար - ի :
youn soor ou hoor ba - de - raz- mi dashd ges-ba - sen me-zi, Ar- 1.

ՄԵՆԷ ԱՆԿԵՆԾ ԶԻՆՈՒՈՐ ԵՆԷ
MENK ANGEHDZ ZINVOR YENK

Դու՛ւմանը մեկ տուեց զջան Փիղա՛յն անուն,
 Այդ անունն համաձայն տեսաւ քաջութիւն.
 Մենք չենք ուզեր ազատ կամքի բռնութիւն,
 Ուխտել ենք կուուել, այդ սիրով մենք իւր
 Համոզուած ենք որ ատով միայն կայ, հայոց
 փրկութիւն:

Ստամպուլը պիտի լինի արեան ծով.
 Ամէն կողմից կոխ կը սկսի շուտով.
 Կոտորենք Բաշկալայ, անցնենք հեշտ կերպով
 Աջից Վարդանը, ձախից Իշխանը.
 Գրաւենք Աղբակ, տարածենք սարսափ,
 Փառք Դաշնակցութեան:

Բաշկալայ դաւառում, այն պատերազմին,
 Աւելի մեծ սարսափ տիրեց թշնամոյն,
 Քաջ Ջէյթունը յաղթեց վատ, չար զազանին,
 Կեցցէ՛ Ջէյթունը, խրոխտ Սասունը, կուսակ-
 ցութիւնը
 Բախտաւոր օրեր, պարծանք հայերուն:

Doushmane mez devetz "jan fiday" anoun.
 Ayd anvan hamatzayn desav zoroutioun.
 Menk chenk ouzer azad gamki bernoutioun
 Oukdel enk gervel, ayd sírov merníl
 Hamozvadz yenk vor adov miayn ga hayotz
 pergoutioun.

Sdambole bidi lini aryan dzov.
 Amen goghmitz geriv gesgesi shoudov.
 Godorenk Bashgala, antznenk heshd gerbov.
 Achitz Vardane, tzakhitz Ishkhane
 Geravenk Aghbag, daradzenk sarsap.
 Park Dashnagtzutian.

Bashgale gavaroum ayn baderazmin,
 Aveli medz sarsap diretz teshnamvouyn.
 Kach Zeitoune haghtetz vad, char, gazanin.
 Getze, Zeitoune, khrokhd Sassoune, gousag-
 tzoutioun
 Baghdavor orer, bardzank hayeroun.

"Menk Angehdz Zinvor Yenk" is one of the anthems of the Armenian Revolutionary Federation. It was first sung in the 1890 period of the Revolution, and is extremely popular today among Armenians.

ISHKHAN OF VAN

"Kailerg Khanasori" memorializes the famous "Expedition to Khanasor," one of the great early battles of the Armenian Revolution when an Armenian Revolutionary Federation company, led by Ishkhan Arghoutian, Nigol Douman and Vartan of Khanasor, wiped out the warrior strength of the Mazrig Kurd tribe for their having ambushed and destroyed a company of Armenian Fedayees near the Monastery of St. Bartholomew. The "Expedition of Khanasor" took place in 1897, and served to fire the Armenian people to greater resistance efforts.

ՔԱՅԼԵՐԳ ԽԱՆԱՍՈՐԻ
KAILERG KHANASORI

Ահա՛ քիւրտերը փախչին սարսափած,
 Ահա՛ դիակներ արեամբ շաղախուած
 Կրակ տեղացէք անդադար կրակ,
 Փառք Դաշնակցութեան ատատ է զնդակ
 Այս անդամին ալ ցոյց տանք թշնամոյն
 Թէ ինչ է հայուն ոյժն ու քաջութիւն:

Aha kurdere paghchin sarsapadz,
 Aha diagner aryamb shaghakhvadz.
 Gerag deghatzek andadar gerag,
 Park Dashnaktzutian arad e gendag.
 Ays angamin al tzouytz dank teshnamouyn
 Te inch e Hayoun ougen ou kachoutioun.

Մենքինք յուսալով, մերն է ապագան,
 Մենքինք, բայց կեցցէ՛, կեցցէ՛ Հայաստան,
 Այսպէս յորդորեց եւ ինկաւ արին
 Թողլով մեկ անուն յիշատակ բարին:
 Ահնդ կուուի մէջ մի փոքրիկ հերոս,
 Անմոռանալի կարին Մարտիրոս:

Mernink housalov mern e abakan,
 Mernink baitz getze, getze Haiasdan,
 Aysbes hordoretz yev ingav arin
 Toghlov mer anoun hishadag barin.
 Ahegh gervi metch mi pokrig heros,
 Anmoranali gedrij Mardiros.

ՔԱՅԼԵՐԳ ԽԱՆԱՍՈՐԻ

KAILERG KHANASORI

Allegro

Կըճ - ուե-ցեք աը - շերք, Կըճ - ուե - ցեք քաշ, քաշ, Ան - վե - հեր կանգ-նած
 Ger - ve-tsek de - gherk, ger - ve - tsek kach, kach, An - ve - her gang-nadz

Թըշ-նա - մոյն ա - ռաշ, Թսա-ղա-լի է մեզ միշտ ազ-նիւ մածհը, շե-ռու մեզ-անից
 tesh-na - mouyn a - rach, Tsau-ga-li e mez mishd az-niv ma-he He-rou mez-a-nitz

« - սոխ-ին ա - հը: Թա-ռաշ խի-զա - խենք իը-րեւ նա - հա-սակ, Մեզ-նից թող շան-ցի
 vo-sokh-in a - he. Ha - rach khi-za-khenk ib-rev na - ha - dag, mez-nitz togh chan-tzni

Ի զուր մի գըն-դակ: Ի զուր մի գըն-դակ:
 i zour mi ken-tag. i zour mi ken-tag.

ԴԱՐՁԵԱԼ ՓԱՅԼԵՑ DARDSYAL PAILETS

Tempo di marcia

Պարձալփայլեց Սասնոյ գլխին, Ազատութեան դրօշակ, շակ :
Tar-dsial pai-lets Sass-no gel-khin, A - za - dou-tian, de-ro-shag shag.

Կեսցեհայրնիկգոչելով Բարձրատեօրին աղաղակ : զակ :
Get-se hai-re - nik go-che-lov Bar-dsra-tse-rin a-gha-ghag . ghag

This great song of defiance remembers the deeds of the fabled Armenian Haiduk commanders Gourgen, Vahan and Herair Djokh—Herair the Hell—who was so feared by the Kurds and Turks that when they heard he was in the neighborhood they would tell each other in trepidation, "Herair is here, Hell is here . . ."

Թնդաց որոտաց ձայներից
Ողջ աշխարհը հայկական,
Սուսր խուսր կը գան հայ դաւակներ
Հայրենիքին օգնութեան :

Գուրգէն, Վահան, Հրայր (Դժոխք)
Քաջ Անդրանիկ զեկազար,
Տաւորիկի լեռներումը
Շրջում էին անդադար :

Սարսափեցան քերտ ցեղերը,
Մինչ պայտար Սուլթանին,
Հրամայեց շուտ կործանել
Դիրքերը հայդուկներին :

Ահա անդուժ քերտ ու տաճիկ,
Սարսափելի տեսարան .
Ժամանակ է վրէժ լուծել
Գոչեց ձայնը հայկական :

Կրակ տեղաց հայ քաջերի,
Բնակավայր դիրքերից
Այլայլեցան քերտ խուստաններ
Ահա ելի գնդակներից :

HERAIR DJOKH

Tendatz vorodats dsainerits
Voghch ashkhare haigagan,
Khoumb, khoumb ge gan hai zavagner
Hairenikin ognoutian.

Gourgen, Vahan, Herair (Djokhk)
Kach Andranik ghegavar,
Dalvorigi lerneroume,
Sherchoum ein andadar.

Sarsapetsan kurd tseghere,
Minch balade Sultanin,
Hramayets shoud gordzanel
Dirkere haidougnerin.

Aha angout kurd ou dajig,
Sarsapeli desaran.
Jamanag e verej loudzel
Gochets dsaine haigagan.

Grag deghts hai kacheri,
Bnagavair dirkerits.
Aylayletsan kurd khoujanner
Ahreli gendagnerits.

ՏԱԼՈՐԻԿ DALVORIG

Tempo di marcia - energico

Sալ-ւո-րիկ - տի կըտ-րիճ եմ զորդ կաղ-ձը-
Dal-vo-rig - tzi ged-rij yem ghord kagh

Sալ ւորիկ-ցի կըտ-րիճ եմ զորդ

ցու պէս չեմ թու-ւա-յորթ, Սա-րի զա-ւակ քա-րի
tzoo bes chem tool-a - mort, sa-ri za - vag, ka-ri

սա-րի զա-ւակ

որ - զի, Հին քաջ Հայ-ոց եմ մը-նա-յորդ, Տալ-ւո-րի
vor - di, Hin kach Hai-otz yem me-na -tzord, Dal-vo-ri

քա-րի զա-ւակ

Կի զա-ւակ եմ քաջ
gi za - vag yem kach.

Չեմ խո-նար-հիր թուր-քի՞ն ու
Chem kho-nar-hir turk-in a-

զա-ւակ եմ քաջ

Երբ իմ աչիւր բացի յաշխարհ,
Ազատ տեսայ ճեր սար ու քար.
Մինչեւ փակեմ աչքս խաւար,
Պիտ չի կոխէ հոս ոտք օտար:

Yerb im acher batsi hashkharh
Azad desa mer sar ou kar.
Minchev pagem achkes khavar,
Bid chi gokhe hos vodk odar.

^{առջ}
 rach Քա - րուտ լե - րանց եւ ա - զատ լաճ Չեւ տե - տեր
 ka - roud le - rantz yem a - zad laj, Chem de - ser

Թուր-քին ա-առջ

^{առջ} ա - րոր ^{առջ} մաճ Հա՛յ աղ - քրք - տիք Հան աղ -
 voch a - ror voch maj, Hai agh - ber - dik, jan-agh-

Հայ աղ - քրք - տիք

բեր - տիք , Տալ ւո - րի - ցի զա - ւաղ եւ ^{առջ}
 ber - dik, Dal vo - rig - gi za - vag yem ka՛ch

Հան աղ - քրք - տիք

Ա - զա - տու Թեան տի - րոյն Հա - մար ե - կէք
 A - za - dou tian si - roun ha - mar ye-gek

Ա - զա - տու - Թեան տի - րոյն Հա - մար

զեպ ինձ յա - առջ , յա - առջ :
 deb indz ha - rach , ha - rach.

Իմ մամ ծնաւ զիս պալու ծոց
 Ընկուցի կոճղ մ'եղաւ օրրոց
 Տըկրոզ ծընած՝ մեծցայ արկրոզ,
 Կեանքիս բաժինն է կռիւ ու բոց:

Im mam dzenav zis Balou dzotz
 Engouzi gojgh m'eghav orrotz.
 Degloz dzenadz, medtza degloz,
 Giankis bajinn e griv ou botz.

Dalvorig was a section of the great Armenian resistance area of Sassoun, whose mountaineers were among the great freedom fighters of the Armenian Revolutionary Federation. The words of this song are by Mihran Damadian, an early Armenian intellectual.

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ARDSAGANG HAIASDANI

Allegro e marcato

Ի զէն, Հայեր, Ի սուր, եւ Ի հը-րա-ցան, Տաճա-կա Հայ-աս-
I zen, Hai-er i soor, yev i he-ra - tzan, Daj- ga - Hai - as-

ան-ից կո-չում է մի ձայն, շեռ-նից շեռ թըն-դում է
dan - itz go-choum e mi dsain, Ler - nitz ler ten-doum e

ա-հեղ հը-րա-ման, Թը-նեց Հայ-եր Թը-նեց, զե-պի Հայ-աս-ան.
a-hegh he - ra - man, Te-rek Hai-er, te - rek, de - bi Hai - as - dan.

զե-պի, զե-պի, զե-պի Հայ-աս-ան, զե-պի, զե-պի զե-պի Հայ-աս-ան.
De-bi, de - bi, de - bi Hai - as - dan, de - bi, de - bi, de - bi Hai - as - dan.

ԱՐՁԱԳԱՆԳ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ARDSAGANG HAIASDANI

Արեւելք, արեւմուտք, հարաւ եւ հիւսիս,
Դղրդաց ու թնդաց քաղցր աւետիս
Հայկայ քաջ զաւակաց ատող զուրծքերից
Ազատութիւն հնչեց ամէն կողմերից:

Ամէն, ամէն, ամէն կողմերից,
Ամէն, ամէն, ամէն կողմերից:

Տաճկահայաստանը ոտքի է կանգնում,
Առիւծարոց վրէժ, վրէժ է դռում.
Արիւնով ներկուած են բոլոր զաշտերը,
Արիւնով ներկուած են բոլոր զետերը:

Բոլոր, բոլոր, բոլոր զաշտերը,
Բոլոր, բոլոր, բոլոր զետերը:

Թշնամին զարհուրած փախուտ է դիմած
Անթիւ աւար ու գանձ հայերին թողած,
Յաղթութիւն, յաղթութիւն զոչեց միաձայն,
Թշնամին յաղթուած է, կեցցէ՛ Հայաստան:

Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ Հայաստան,
Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛ Հայաստան:

GENERAL DRO KANAYAN

Arevelk, arevmoudk, harav, yev hiouis,
Dgherdatz ou tendatz kaghtzr avedis
Hayga kach zavagatz aroghch gourdzkeritz
Azadoutioun henchetz amen goghmeritz.

Amen, amen, amen goghmeritz,
Amen, amen, amen goghmeritz.

Dajga-Haiasdane vodki e gangnoum,
Arioudzabotz verege, verege e goroum.
Ariounov nergvadz yen bolor dashdere,
Ariounov nergvadz yen bolor gedere.

Bolor, bolor, bolor gedere,
Bolor, bolor, bolor gedere.

Teshnamin zarhouradz pakhousd e dimadz,
Antiv avar ou gantz Haierin toghadz,
Haghdoutioun, haghdoutioun, gochetz mia-
tzayn.

Teshnamin haghtvadz e, Getze Haiasdan!
Getze, getze, getze Haiasdan,
Getze, getze, getze Haiasdan.

ՄԵՆԻՔ ՊԷՏԲ Է ԿՈՒՈՒԵՆԻՔ
MENK BEDK E GERVENK

Էլ չի գանդատուենք եւ ոչ լաց լինենք,
Կըրակուած սըրտով մեր դործը վարենք
Անվեհեր քաջին այս է պատկանում—
Միշտ ազատ մեռնել կուուի լայն դաշտում:

Մուլի եւ երկչոտ թըշնամին թող լայ,
Երբ հայ քաջի դէմ կըռուի դուրս կուզայ.
Մենք վախեցող չենք սովից, տանջանքից,
Ո՛չ էլ մահատիժ դաժան զընդակից:

Անէ՛ծք այն հօրը՝ որ ազգի սիրուն
Ձի մըղում որդուն թափելու արին.
Ամօ՛թ այն հային եւ բիւր նախատինք,
Որ ազգի սիրուն չի դործում բարիք:

El chi gangadvenk yev voch latz linenk,
Geragvadz serdov mer gordze varenk,
Anveher kachin ays e badganoum —
Mishd azad mernil grui layn dashdoum.

Moli yev yergchod teshnamin togh la,
Yerb hai kachi dem grvi dours gouga,
Menk vakhetzogh chenk sovitz danchankitz,
Voch el maharit dajan gendagitiz.

Anedzk ayn hore, vor azgi siroun
Chi meghoum vordoun tapelou arioun,
Amot ayn hayin yev biour nakhadink,
Vor azgi siroun chi gordzoum barik.

ՄԵՆԷ ՊԵՏԷ Է ԿՈՈՒԻՆԷ
 MENK BEDK E GERVENK

Vivo

Մենք պէտք է կրնանք եւ ոչ - ևս չենք, Ազ - գի
 Menk bedk e ger - venk yev vooh - latz li - nenk, Az - gi

կո - րուս - ալ զենք - ով յետ խը - չենք Այս - քան զար և - ցինք
 go - rous - de zenk - ov hed khe - lenk. Ays - kan dar la - tzink

ով է ԼԸ - սո - ղը, Այս - քան զար և - ցինք ով է ԼԸ - սո -
 ov e le - so - ghe? Ays - kan dar la - tzink ov e le - so -

ղը - - - , Մեզ ի՞նչ շահ բե - րեց ար - ցուն - քի ճով ը ՚
 ghe - - - , Mez inoh shah be - retz ar - tzoun - ki dzo - ve.

ՄՈՒՐԱՏԻ ԵՐԳԸ MOURADI YERGE

Murad of Sebastia—what Armenia does not know the name and fame of this immortal freedom fighter? Murad was active in the resistance fighting from the 1890's through the period of the Independent Republic of Armenia.

Tempo di marcia

Հայ - աս - ճան - ան ե - րե՛ս զին - ուր . Պատ - ջէ Ին - ժի
Hai - as - dan - en ye - gadz zin - vor . Bad - me in - dzi

Հայ - րե - նի - թից Ան - դրա - նի - զի զին - ուր - նե - թը ,
Hai - re - ni - kitz An - dra - ni - gi zin - vor - ne - re ,

Վե - ռե՛ժ են լու - ճում Գիւր - սե - թից :
Ve - rege yen lou - dzoum Kur - de - ritz .

Ուրախ եղիր դու հայ ազայ,
Ունիս պաշտպան ջաջ Անդրանիկ,
Մուրադի պէս հոտոս ծագիկ .
Էլ ի՞նչ է ուզում հայրենիք :

Վիթխարի պէս կարիճ Սևաուհ
Պողպատի պէս բազուկները,
Կայծակի պէս կարիճները .
Էլ ի՞նչ են ուզում հայրեր :

Գեորգ Չավուշ եւ Հրայրը,
Մարտի ձգեց Գիւրաթառանը,
Կոտորեցաւ ողջ բանակը,
Ազատուած է՛ հայաստանը :

MURAD

Ourakh yeghir dou hai degha,
Ounis bashdban kach Andranig,
Mouradi bes hodod dzaghig,
El inch e ouzoum hairenek ?

Vitkhari bes gedrij Sebouh,
Boghbadı bes bazougnere,
Gaidzagi bes gedrijnere,
El inch yen ouzoum haiera.

Gevorg Chavoush yev Hrayre,
Sarsap dsegetz Kurdisdane,
Godoretsav voghch banage,
Azadvadz che Haiasdane.

ԳԱՄԱՐ-ԲԱԹԻԳԱ
GAMAR-KATIBA

ՎԱՐԴԱՆԻ ԵՐԳԸ VARDANI YERGE

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱԳԵՏ
GOMIDAS VARDABED

Energico

Հի - մի - ել - լե - ռենկ, Եղի - բարկ հի - - մի
Hi - mi - el le - renk, yegh - bark hi - - mi
el , yerb mer tesh na - min yoor

Հի - մի ել լե - ռենկ, Եղ - բարկ Երբ մեր թըշ - նամ մին իւր
Հի - մի - ել լե - ռենկ Երբ մեր թըշ - նամ մին - իւր

սուր - ըն ե ղը - ընկ, իւր օր - չա - սա - կան սու - ըն մեր կըրժ - ջին
soo - rn e de - rel, yoor or - ha - sa - gan soo - re mer gerdz - kin

Սու - ըն ե ղը - ընկ իւր օր - չա - սա - կան սու - ըն մեր - կըրժ - ջին

ա - ցանի չի տե - նում մեր Լաց ու կո - ջին ,
a - ganch chi te - noum mer latz ou go - dzin ,

ա - կան չի ղը - նում մեր Լաց ու կո - ջին ,

ա - սա - տեզ, Եղ - բարկ
A - sa - tsek, yegh - bark

ինչ - ա - նենկ հի - մի - ել - լե - ռենկ, ա - սա - տեզ.
inch - a - nenk hi - mi - el le - renk, a - sa - tsek.

ինչ - ա նենկ հի - մի
inch - a nenk hi - mi

Հա - յեր ինչ - ա նենկ հի - մի ել լե - ռենկ, ա - սա - տեզ
Hai - er inch - a nenk hi - mi el le - renk, a - sa - tsek

Եղ - բարձ չա - յեր Ի՞նչ ա - նենք Տի - մի էլ - Լե - րենկ
 yegh - bark Hai-- or inch a - nenk hi - mi el le - renk

Եղ - բարձ չա - յեր , Ի՞նչ ա - նենք Տի - մի էլ Լե - րենկ

Հիմի է՞լ լրուենք, երբ մեր թըշնամին
 Դաւով, հրապոյրով տիրեց մեր երկրին.
 Ջնջեց աշխարհից Հայկայ անունը
 Հիմքից կործանեց Թորգոմայ ասունը
 Պըլեց մեզանից թաղ, եւ խօսք կ'է գէնք
 Հիմի է՞լ լրուենք:

Himi el lerenk, yerb mer teshnamin
 Davov, hrabouyrov directz mer yergrin,
 Chenchetz ashkharitz Hayga anoune.
 Himkitz gordzanetz Torgoma doune,
 Kheletz mezanitz tak, yev khosk yev zenk,
 Himi el lerenk?

Թող լուէ մունջը, անդամալոյժը
 կամ որոնց քաղցր է թշնամու լուժը.
 Բայց մենք, որ ունինք հողի եւ սիրտ քաջ՝
 Ե՛կ անվախ ելնենք թըշնամու առաջ.
 Գոնէ մեր փառքը մահով յետ խըլկե՛ք—
 Ու այնպէս լրուենք:

Togh lere mounche, andamalouydz
 Gam vorontz kaghtzer e teshnamou loudze,
 Baytz menk, vor ounink hogi yev sird kach,
 Yeg anvakh yelnenk, teshnamou arach
 Gone mer parke mahov hed khelenk
 Ou aynbes lerenk.

The people of embattled Armenia often drew inspiration from the memorable accounts of the past heroes of the Armenian nation—and among these, no man has so fired the imagination of the Armenians as Vardan Mamigonian, the martyred hero of the famous "Vartanantz Wars" of the 5th century. This melody is by Gomidas Vardabed, the renowned Armenian musical genius.

ԽՐԱԽՈՅՍ KHERAKHOUS

Andantino moderato

Հե - րիք որ-գեակք այս-քան սուր-ուայ տա - ու - պանք, Հե - րիք, զա - ժան
He - rik vor-diagk ays-kan dar- va da - ra - bank , He - rik, da - jan

ան - գույթ քիւր-տի ոտքն ին - կանք: Գա-նի խո - նարն զը-լուի տու-ինք զայ-լե-րի-ն
an - gout kurd -di vodkn in-gank. Ka- ni kho-narh ge-lookh de-vink gai-le-ri-n

Այն-քան ժան - ըր բեռ-ներ զը - րին մեր Վը - զին: Հե-րիք, ել-լենք ցոյց տանք թէ մենք
Ayn -kan dzan-er ber- ner de -rin mer ve -zin . He-rik, yel-lenk tzouytz dank te menk

հա - րա - զամ Հայ քաջ-եր -ի ար-իւն-ից ենք եւ .ա-զամ, թէ-եւ չու-նինք
ha -ra -zad Hai kach-er -i ar-youn-itz yenk yev a-zad, Te-yev chou-nink

ոչ թուր ոչ սուր ոչ նի-զակ մեր բահ-երն ալ կա - նեն նը-րանց շան սա - տակ:
 voch tour voch'soor voch.ni-zag mer bah-ern al ga - nen ne-reantz shan sa-dag.

Ինչո՞վ են նրանք մեզ տիրելու արժանի.
 Նրանք մարդ չեն այլ գազաններ վայրենի.
 Մերն է ձեռքը, մերն է ուսումն ու հանճար,
 Մերն է հողը, մենք ենք նրա տէրն արդար:

Inchov yen nerank mez direloo arjani.
 Nerank mard chen ayl gazanner vaireni.
 Mern e dzerke mern e ousoumn ou hanjar,
 Mern e hoghe, menk yenk nera dern ardar.

ԳՈՂԹՆԻ ՔԱՐ
GOGHTNI KENAR

Լուսին, լուսին, աչօքդ անքուն՝
 Պահէ Հայոց ոսկորներ
 Եւ Մայիսի գուարթ ցօղով
 Ցօղէ անոնց շիրիմներ:

Lousin, lousin, achokd ankoun,
 Bahe, Haiotz vosgorner
 Yev Mayisi zevart tzoghov
 Tzoghe anontz shirimner.

Մոխիրներու վրայ նստէք,
 Աւերակներ շինէք բոյն.
 Եւ ծիծեռնակ գայ ու երթայ,
 Մինչեւ Հայոց գայ գարուն:

Mokhirnerou vera nesdek,
 Averagner shinek bouyn.
 Yev dzidzernag ga ou yerta
 Minchev Haiotz ga garoun.

The minstrels of ancient Gothan, in pagan Armenia, sang of the glories and heroism of the Armenian people.

ԳՈՂԹՆԻ ՔՆԱՐ GOGHTNI KENAR

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆԶԵՆԿՆՑ

Andante religioso

G. V. SERVANTZDIANTZ

Թէ հայ - րեն - եաց պը - սակ - - - շէր զոչ-թնի ջը-նարց լը-ներ
Te hai - ren - iatz be - sag - a - dir Gogh-tni ke-nark Ie-rer

են , լը- ներ են , երկ- նից թող զան պն - յահ հո-գիք , ախ-մահ
yen, le - rer yen, Yerg-nitz togh gan an - mah ho-gik, an - mah

հո - գիք հայ - օտչ քա - շեր պը - սա - կել :
ho - gik Hai - otz ka - cher be - sa - gel .

Մտեաց զաղաթն թող զան բազմին
Երկնից զունդ զունդ հրեշտակներ
Աստուած իջեր ի Հայաստան
Հայոց արին հոտոտել :

Փախէք, ամպեր, Շաւարշանէն,
Ալ մի ցողէք ձեր ցողեր .
Շաւարշանը ոտդուած է
Հայոց բաջաց արինէն :

Եւ կը ծրլին ու կը ծաղկին
Այս դաշտին մէջ ոչ խոտ , վարդ .
Այլ վարդանայ ինկած կրկիր
Պրտի ծաղկի սուրբ հաւատ :

Masiatz gagatn togh gan bazmin
Yergnitz gound gound hreshdagner
Asdvadz icher i Haiasdan
Haiotz arioun hododel.

Pakhek, amber, Shavarshanen,
Al mi tzogether dser tzogether,
Shavarshane vorogvadz e
Haiotz kachats ariouen.

Yev ge dzelin ou ge dzaghgin
Ays dashdin mech voch khod, vard,
Ayl Vardana ingadz yergir
Bidi dzaghgi sourb havad.

ԿԱՐԿՈՒՏ ՏԵՂԱՅ GARGOUD DEGHAZ

Andantino moderato

In "Gargoud Deghats" we have another song telling of the Armenian victory at Khanasor. The words to this song were written by the famous militant Armenian Bishop Garegin Ser-vandtsiantz, who was a distinguished student of the immortal Khrimian Hairig.

Կար- կուտ տեղաց խա- նա - սօ-րայ դաշ- տու - մը, Ֆե- տա - յի-ներ
Gar -goud de-ghatz Kha- na - so-ra dash- dou - me , Fe- da- yi-ner

դաշ - նակ-ցա - կան՝ վը- րէժ ա - ռան հով - տու - մը : Ֆե - տա - յի-ներ
Dash-nag-tza- gan ve -rege a - ran hov - dou - me. Fe - da - yi -ne

դաշ - նակ - ցա-կան վը - րէժ ա - ռան հով - տու - մը :
Dash - nag - tza-gan ve - rege a - ran hov -dou - me .

Սոսկաց քիւրար լեղապատառ Մազրիկիցին,
Ձէր սպասում իսպառ ջնջուել քաջ Ֆէտայու
զնդակից :

«Եաման Աստուած ֆէտան եկաւ ո՞ւր փախ-
չիմ ,»
Ասաց որդուն կուրծքին սեղմած լեղապատառ
քրդուհին :

«Մի վախենար, Հանգիստ եղիր, բաջի ջան,
Կանանց երբեք ձեռք տալու չէ վրէժառու քաջ
ֆէտան» :

Մի ժամուայ մէջ Մազրիկ ցեղը ջնջուեցաւ,
Խանասորայ կանաչ դաշտը կարմիր արեամբ
ներկուեցաւ :

Հայեր յիշեցէք նուիրական այս օրը .
Յուլիս ամսոյ քսանհինգին կատարեցէք մեր
տօնը :

Sosgatz kurde leghabadar Mazrigtsin,
Cher esbasoum isbar chenchvel
Kach Fedayou gendagitiz.

"Yaman Asdvadz Fedan yegav our pagh-
chim?"
Asats vordoun gertsgin segmadz
Leghabadar kerdouhin.

"Mi vakhnar hangisd yeghir, bachi, chan,
Ganantz yerbek tzerk dalou che
Veregearou kach Fedan."

Mi jamva mech Mazrig tzeghe chenchevetzav
Khanasora ganach dashde
Garmir aryamb nergvetzav.

Hayer hishetsek neviragan ays ore
Houlis amsou kesanhingin
Gadaretsek mer done.

ՔԵՌԻԻՆ ԵՐԳ

KERIIN YERG

Andante espressivo

Չոր-րորդ զքն-զի հրա - - - լա - - - նա - սար քաշ քե-
Cho - rord gen - di hra - - - ma - - - na - dar kach ke-

ռի - , ինք - ըն ա - ըի եւ - զոր -
ri - , Ink - ed a - ri yev - gor -

ճեր - ըն միշտ քա - ըի, Սըր - սա - ճըմ - լիկ
dzer - ed mishd ba - ri, Ser - da - jem - lig

Լու - ըն ա - ռիկ ցա - լա - լի, Գաշ - աջ քաշ - ըն
lou - re a - rink tza - va - li, Kach - atz kach - ed.

Ամէն տեղ դու հասնում էիր օգնութեան,
 Քեզ չէր ազդում ոչ թուր ոչ սուր ոչ դնդակ,
 Միթէ չար դնդակը քեզի որոնեց,
 Գաղափարդ եւ յոյսերդ խորտակեց:

Թող բռն ստիակներ, էլ չի ճըլուրջան,
 Սըլտեք կռուներ դէպի Հայաստան,
 Լուր տարածեցէք դուք համայն հայութեան,
 Հայոց պաշտպան Քերի մտաւ դերեզման:

Amen degh dou hasnoum eyir oknoutian,
 Kez cher azdoum voch tour, voch soor, voch
 gendag,
 Mite char gendage kezi voronetz,
 Gaghabared yev houysered khordagetz.

Togh leren sokhagner, el chi jelvelan,
 Selatzek groungner debi Haiasdan,
 Lour daradzetsek douk, hamayn hayoutian,
 Hayotz bashdban Keri medav gerezman.

Keri, Nicol Duman, Kevork Chavoush and Murad of Sebastia composed the great early quartet of Armenian resistance fighters whose names became household slogans among the Armenians—and objects of fear among the enemy. This sad song tells of the final interment of Keri, the "Defender of the Armenians," and describes the national grief at his tragic passing.

GENERAL SEBOUH

KERI, VARTAN AND HAMAZASB

ՄՕՐ ՀՐԱԻԵՐ Ի ՄԱՐՏ
MOR HRAVER I MARD

Dolce

Չար - թիր որ - ղեակ յուշ բեր վեր կաց. Գա - տե - բազ - մի
 Zar - dir vor - diag housh ber ver gats. Ba - de - raz - mi

փողն հըն - չեց. Չար - թիր գո - չեց ձայն հայ - րեն - եաց
 poghñ hen - chets. Zar - dir go - chets dsain hai - ren - yatz.

Կե - նաց մա - հու ժամ հըն - չեց :
 Ge - nats ma - hou geom hen - chets .

Պարաստեր եմ քո զէնքերը,
Ահա գլխիդ վերև կան
Ինչպէս երբեմն քո գրքերը,
Երբ կ'երթայիր վարժարան:

Ելիր կապեմ սուրը մէջքիդ,
Ասպար կախեմ քո ուսէդ,
Եւ սուրբ դրօշակ հայրենիքիդ
Թող ծածանի աջ թեւէդ:

Քան տարի կերակրեցի
Մինչ հասակդ այդ տարի.
Այդ հասակիդ մայրդ մեռնի
Դուն ալ քո ազգիդ մեռիր:

Յառա՛ջ որդեակ, ի մարտ անմահ,
Տուէք անվախ կուրծք ու ճակատ,
Հող չէ թէ քեզ կը դռնէ մահ,
Զի յայնժամ է ազգն ազատ:

Badrasder em ko zenkere,
Aha glkhid verev gan
Inchbes yerbemn ko gerkere,
Yerb gertayir varjaran.

Yelir gabem soure mechkid,
Asbar gakhem ko oused,
Yev sourb droshag hairenikid
Togh dzadzani ach teved.

Kesan dari geragretsi
Minch hasaged ayd arir,
Ayd hasagid maired merni
Doun al ko azgid merir.

Haratch vordiyag, i mard anmah,
Devek anvakh gourdzk ou jagad,
Hok che te kez ge gedne mah,
Zi hainjam azgn e azad.

ԽԱՆԻ ԵՐԳԸ KHANI YERGE

Tempo di marcia

Լու - սին չի - Կար մութ չի - շեր եր, մի Խումբ Կեր-թար ա - րաչ, ա-րաչ,
Lou - sin chi - gar mout gi - sher er, mi khoumb ger-tar a - rak, a-rak

Տեսանց որ քաջ Խան-ի Խումբն եր Չին-ուած է - ին մօսին-ներ-ովս ու՛
De-sank vor kach kha - ni khoumbn er Zin- vadz e - in mo - sin - ner - ov. ov

Կեանքերը ազդին նուիրած,
Կարիճ Խանն առաջ ինկած՝
Գնում էին թշնամու դէմ,
Թռչում էին ինչպէս կրակ:

Հրացանները ուսերնին,
Դրօշակը պարզել էին,
Գնում էին ուրախ գուարթ,
Ազատութիւն երգում էին:

Մութ անասուից անցնում էին,
Ամէն մէկը առիւծ էին,
Նժոյզ ձիանց վրայ նստած՝
Մերկ սուրերը քաշել էին:

Երբ քաջ Խանը ելաւ Բասէն,
Թնդանօթներ արձակեցին.
Հայ քաջերի մօտիններից
Գնդակները գողտտացին:

Giankere azgin neviradz,
Gedrij Khanen arach ingadz,
Genoum ein teshnamou dem,
Terchoum ein inchbes gerag.

Heratsannere ousernin,
Droshage barzel ein,
Genoum ein ourakh zevart,
Azadoutioun yergoum ein.

Moot andaritz antznoum ein,
Amen mege aryoudz ein,
Negeouyk tziantz vera nesdadz,
Merg sourere kashel ein.

Yerb kach Khane yelav Basen,
Tendanotner artzagetsin.
Hai kacheri mossinnerits
Gendagnere gorgoratsin.

Yeprem Khan was one of the more colorful figures of the Armenian Revolution—a man whose love of freedom was so universal that he entered the armed forces of the Persian resistance and participated brilliantly in the destruction of the tyrannical Persian Shajar dynasts, so hated by the common folk of Persia. He is today a national hero both among Armenians and Persians.

APPENDIX

Translations of lyrics of songs

YERK GAMAVORNEROU SONG OF THE VOLUNTEERS

PARSEGH GANACHIAN

Onward immortals of my martyred race,
Avenge of six centuries of hate;
On to the peaks of mountains remote,
On Fatherland's soil the Tricolor to plant.

Fiery-winged juggernaught of holy vengeance,
Volunteer army, onward, onward,
Onward with steps resolute,
Relentlessly onward,
Forward to victory.

Coward's black blood hath soiled our sacred land,
The exiled Armenian hath renewed his life;
Chained but yesterday, today a free man,
Valiantly he hath risen from his dismal tomb.

MER HAIRENIK OUR FATHERLAND

MIKAEL NALBANDIANTZ

Our Fatherland, hapless forlorn,
Trampled by the cruel foe,
Now calls her sons in clarion tones,
Retribution to exact.

Our Fatherland shackled with chains
For so many centuries,
With sacred blood of her brave sons,
Fore'er liberated shall be.

Behold, brother mine, the holy flag
Which I fashioned with my hands,
Sleepless I went for dreary nights,
I washed it with my tears.

Gaze upon its triple colors,
Freedom's symbol divine;
May it blaze in the face of the base foe,
Destroyed be *Dadjkistan*.

Death is the same everywhere,
Mortal man dies but once,
But blessed is he who
For his nation's freedom dies.

AZADN ASDVADZ LIBERTY

MIKAEL NALBANDIANTZ

When God who is forever free,
Breathed life into my earthly frame—
From that first day, by His free will
When I a living soul became.

A babe upon my mother's breast,
Ere power of speech was given to me,
Even then I stretched my feeble arms
Forth to embrace thee, Liberty.

Wrapped 'round with many swaddling bands,
All night I did not cease to weep,
And in the cradle, restless still,
My cries disturbed my mother's sleep.

"O mother." In my heart I prayed,
"Unbind my arms and leave me free."
And even from that hour I vowed
To love thee ever, Liberty.

I will be true to thee till death;
Yea e'en upon the gallow tree
The last breath of a death of shame
Shall shout thy name, O Liberty.

DASHNAKTZAKAN KHOUMB DASHNAKTZAKAN BAND

Dashnaktzakan band, we're headed for Sassoun,
Our Armenian brothers are waiting for us;
Andranik the Brave, with his warriors brave
Clamors for a fight, he awaits the Spring.

Near is the Spring, soon with us 't'll be,
The Armenian's voice soon shall heard be;
Fearless the Armenians, united in soul,
Shouldering their guns, are ready to fight.

Sworn in spirit company commanders are,
The Fedayee force is marching forward;
Leading the company, Andranik the Brave,
Roaring and shouting, spoiling for a fight.

Enough brethren dear, far too long we've slept,
Far too patient we've been with the foe;
Mother Armenia is gone from our hands,
Now we have the power, we shall regain her.

NEJDEHI YERGE THE SONG OF NEJDEH

Born on the banks of the Arax,
Unger dear,
May we be a blood sacrifice unto Arax,
Unger dear.
Tortured in the dark cells of the dungeon,
Unger dear,
May we be a blood sacrifice unto your torture,
Unger dear.

Hurrah, Hurrah,
Hurrah, Hurrah;
Let the swords shine,
Swords of the Armenian braves.

KAILERG ZEITOUNI THE MARCH OF ZEITUN

Far too long have we slept, brothers,
Let us reverse the scales, right and left.
Many slaves liberated have been,
We alone are the craven.

Live Zeitun, Live Zeitun,
No longer let her know slavery,
As long as she has sons like us.
Long live Zeitun, long live Zeitun.

We are Zeituntzis, and our sport is
The fight and the raid,
The sword, the bullet and the rifle
Are forever our plaything.

We are Zeituntzis, we have the braves,
We fear not our enemies;
Our sport is the fight,
The war and the raid.

MENK ANGEHDZ ZINVOR YENK WE ARE SINCERE SOLDIERS

We are sincere soldiers, a separate corps,
We are sworn to serve for a long long time.
From the depths of Persia a letter has come,
We leave in blessing, be there in a year.
Blood, sword, fire and destruction
Our lot on the battlefield.

Behold the Kurds fleeing in terror,
Behold their corpses drenched in red blood,
Pour in the fire, pour in the endless fire,
Glory to Dashnaktzutyoun no shortage of
bullets.

Let's show the enemy this once again,
The valor of the Armenian braves.
Let's die in the hope the future is ours,
Let's die, but live, long live Armenia.
Thus pleaded the brave as he fell on the field,
Leaving us his name and good memory.
A little hero in a mighty fight,
The unforgettable, Mardiros the brave.

KAILERG KHANASORI MARCH OF KHANASOR

Fight, fight, fight boys, dauntless and brave,
Standing fearlessly before the vile foe.
Desirable to us is the noble death,
Far, far from us is the fear of the foe.
Onward let us march, martyrs of our race,
Let not one bullet miss its certain mark.

DARDSYAL PAILETS AGAIN WAVED

From Sassoun's high summit once again
Freedom's banner waved.
They raised their voices in unison shout,
Long live the Fatherland.

The land of Armenia shook
From the roar of the voices,
Sons of Armenia in their companies,
Hastening to Fatherland's aid.

Kourken, Vahan, Hrair Dzhokhk,
Andranik the Brave their leader;
It's the company of Dalvorik
Roving over hill and dale.

Kurdish tribes were in terror,
While at the Sultan's Palace,
The order went out to destroy
The Fedayee positions.

Behold the Kurd and the cruel Turk,
A terrible sight it is.
It's time to avenge our martyrs,
Armenian voices roared.

From Fedayee positions
Fire rained ceaselessly.
The Kurd staggered and recoiled
From the rain of bullets.

DALVORIG
MIHRAN DAMADIAN

I'm the brave son of Dalvorig,
I'm not soft like the city folk.
Child of the cliffs, son of the rocks,
Scion of ancient Armenians am I.

I'm the brave son of Dalvorig,
I'll not bow the knee before the Turk.
I'm the son of rocky cliffs,
I see neither oxen nor the plough.

Ho, Armenian brothers,
I'm the brave son of Dalvorig
For the sake of liberty come to me,
Onward, onward for liberty.

When first I opened my eyes,
Mountain and plain free did I see.
Until my eyes are sealed in death,
No alien foot herein shall set.

My mother brought me forth in Balou,
The truck of a walnut tree my cradle;
Barefooted was I born, barefooted I grew,
Fire and flame is the portion of my life.

ARDSAGANG HAIASDANI
ECHOES OF ARMENIA

To arms, O Armenians, the sword and the gun,
It's the clarion call of Turkish Armenia.
The mighty command ringing hill and dale,
On to, on to, on to Armenia.

East and west, north and south,
The glad tidings shook;
From lusty throats of Armenia braves
Freedom rang from all sides.
From all sides, from all sides,
From all sides, from all sides.

The enemy has taken to flight in terror,
Turkish Armenia has ris'n in revolt,
Revenge, revenge, is the lion's roar;
Painted in blood are all the plains,
The waters of the river are red with blood.
Rivers, rivers, all the rivers,
Rivers, rivers, all the rivers.

Leaving behind countless booty and treasures;
Victory, victory, is the unison shout,
The foe is beaten, long live Armenia.
Long live, long live, long live Armenia,
Long live, long live, long live Armenia.

MENK BEDK E GERVENK
WE MUST FIGHT

No more complaints, no more tears,
Our hearts are burnt, on to work;
This is the task of the fearless brave,
To die a free man on the battlefield.

Let the cowardly foe do the weeping,
As he faces the Armenian brave;
Neither the famine nor the torture,
Nor death by the grim bullet
Have terrors for us.

Shame on the father who for love of nation
Exhorts not his son to shed his blood.
Curse, shame and obloquy on the Armenian
Who fails to do good for his people's sake.

MURADI YERGE
THE SONG OF MURAD

O soldier, just come from Armenia,
Tell me of the Fatherland.
The soldiers of Andranik
Are wreaking revenge on the Kurds.

Rejoice O Armenian lad,
You have Andranik for a guardian,
A Mourad, like the fragrant flower,
What more do the Armenians want?

A giant like Sebouh the brave,
With arms of burnished steel,
Braves who strike like lightning,
What more do the Armenians want?

Kevork Chavoush and Hrair
Terrorized the Kurdistan,
Shattered their living armies,
Armenia still is not free.

VARDANI YERGE
THE SONG OF VARDAN

KAMAR—KATIBA
(RAFAEL PATKANIAN)

Shall we be silent now too, brethren,
When the enemy has put the mortal sword
To the very bone?
When he pays no heed to our weeping and
wailing?

Speak, brethren, what shall we do?
Shall we be silent now too?
Speak, Armenians, what shall we do?
Shall we be silent now too?

Shall we be silent now too,
When the enemy pirated our land,
Wiped off the name of Haik
From the face of the earth,
Demolished the home of Togormah,
Despoiled us of our land and arms,
Shall we be silent now too?

Let the deaf and the maimed hold their tongue,
Or those who relish the enemy yoke.
But we who have souls and brave hearts,
Come, let's not cringe before the foe.
Let's at least redeem our honor by dying.
Shall we be silent now too?

GOGHTNI KENAR
THE LYRE OF GOGHTHAN

FATHER KAREKIN V. SERVANDTSIANTZ

If crowning lyres of Goghtan bards
Are silent, are silent;
Immortal souls let come from heaven,
Let come from heaven,
Armenian braves to crown.

Hosts of angels let come from heav'n,
And camp on Masis' peak.
God from heav'n descended has,
To smell the blood of Armenian braves
Flee O ye clouds from Shavarshan,
Your dew no longer fall;
Shavarshan is fully bedewed,
The blood of Armenian braves.

Nor grass nor roses no longer sprout
In this lovely plain;
The fallen land of Vardan the Brave
Faith of the fathers alone doth grow.

GARGOUD DEGHAZT
HAIL RAINED

Torrents of hail pelted the plain of Khanasor,
Wreaking revenge, Dashnaktzakan Fedayees,
Wreaking revenge, Dashnaktzakan Fedayees.

The Mazrig Kurd, panic-stricken, shook in fear,
Being wiped off by Fedayee bullets, he ne'er
thought,
He ne'er thought.

"O my God; the Fedayees are here, whither to
flee?"
Pressing her child to her bosom,
The Kurdish woman cried.

"Be not afraid, take it easy, sister dear,
The avenging Armenian brave
Never touches woman's hair."

In one brief hour the Mazrig tribe was wiped
off,
Khanasor's green was painted red,
Painted red with blood.

O Armenians, this sacred day remember well,
July the twenty-fifth, you shall celebrate,
The day you shall celebrate.

KERIIN YERG
THE SONG OF KERI

Commander of Fourth Battalion, Brave Keri,
Valiant in fight, kind in your deeds,
We heard the painful news, the painful news, the
heart-rending news,
Bravest of the brave, glorious Keri the Fedayee.

E'er ready to hasten to the aid of the needy,
Neither the sword nor the bullet ever stopped
you,
How did the evil bullet sought and found you,
Shattered your hopes, your ideals sublime.

Let the nightingales no longer warble their song,
Soar, O ye cranes, toward the land of Armenia,
Carry the sad news all over Armenia,
Defender of the Armenians breathed his last.

MOR HRAVER I MARD
THE MOTHER'S CALL TO BATTLE

NATANIAN

Wake up my son, arise, arise,
The trumpet has sounded.
Arise, 'tis the voice of the Fatherland,
'This the hour to do or die.

Lo, I've made your armor ready,
They rest beside your bed,
Just like the books you used to carry
In your school days.

Let me buckle this sword to your waist,
This shield on your shoulder,
And the Fatherland's holy flag,
To wave in your right hand.

I fed you for twenty years,
Until you grew to stature
And now your mother's ready to die,
While you die for the nation.

Onward, my son, on to immortal fight,
Brave the death fearlessly
Even if death should find you,
For then your nation shall be free.

\$1.25